ben geleid, door een reglementair genootschap of Synodaal bestuur zijn bedreigd, geschorst en afgezet en nochtans „verkozen met het volk Gods kwalijk gehandeld te worden, liever dan voor een tijd de gunst der menschen of de voordeelen der wereld te genieten" en alzoo veel hebben opgeofferd. Het was ons alsof wij nog een 50 tal jaren terugleefden, toen velen onder ons, om dezelfde belijdenis, met zware boeten of gevangenisstraffen getroffen werden, waarvan door Gods goedheid nog ondere broederen als levende getuigen onder ons aanwezig zijn. Het was ons geen geringe blijdschap, dat de Heere op die wijze ons volk bezocht, bij de vele overtredingen en zonden, wegens trouwelooze verlating van zijn dienst en woord, waardoor onze schuld zoo groot is geworden.

Niet alleen gingen onze gebeden op voor deze hooggeschatte broederen, om in hun strijd te worden gesterkt; maar waar wij onze waardeering konden uitspreken of betoonen, zijn wij niet achtergebleven, zooals velen uwer bekend is."

Lees deze korte, met ingenomenheid gestelde resumtie van hetgeen onzerzijds ter bevordering van de hereeniging gedaan en gesproken wierd:

»In hooge mate wekte het besluit van het Synodaal convent op 28 Juli ll. en volgende dagen te Rotterdam, aanguande deel IV van het Agendum onze toegenegenheid op. En het was waarschijnlijk ongeduld, dat welligt te haastig ons deed uitzien of ook wij van U zulk eene verklaring zouden ontvangen. Toch meenden we, dat waar de Heilige Geest ons gebracht heeft tot de overtuiging, dat het een »eisch van goddelijk recht is," om deze scheiding te doen wegvallen, men dezen heiligen plicht niet te lang mocht uitstellen. Dat Gijl thans daaraan gevolg hebt gegeven, is ons dan ook, te dien opzichte, tot volkomene bevrediging.

Hoogst aangenaam was het, van u de erkenning te vernemen van de leiding en het werk des Heeren in onzen uitgang en kerkelijke regeling van 1834; alsook de waardeering voor hetgeen door Gods genade, door ons is gedaan voor de uitbreiding van het zuivere Evangelie, hoewel wij hierin onze zwakheden en geringheid gaarne belijden.

Van hoog belang zijn uwe verklaringen, waarop wij grooten nadruk leggen:

1e. Alle band hoegenaamd ook met het Nederlandsch Hervormd kerkgenootschap, dat in 1816 werd opgericht, is derhalve door ons voor altoos verbroken en dit genootschap als een voor Gods Woord onbestaanbare instelling door ons verworpen.

Dit is naar onze volle overtuiging overeenkomstig den woorde en wille Gods en het voorbeeld der Apostelen en Hervormers, waarom wij dan ook verwachtten, dat juist om de welmeenendheid uwer pogingen, in het genoemde genootschap, de weg waarop gij wandeldet zou doodloopen.

2e. Dat ge u geheel onder het »eenig Hoofd zijner kerk, Jezus Christus en zijn woord" hebt geplaatst en bij uw uitgang uit genoemd genootschap, gelijk wij, de gereformeerde belijdenis en liturgische geschriften van 1618—19 hebt aangenomen, als uitdrukking van uw geloof en levenswandel, waarvan wij ook vertrouwen dat ge verzekerd zijt, dat al uwe volgelingen deze zijn toegedaan."

Waarop dan ook een conclusie volgt, die met de onze geheel overeenstemt:

»Op deze gronden stemmen wij volkomen in, dat wij dan slechts »door besturen" gescheiden, tezamen staan in »de vergadering der geloovigen" en »inzijn in den wortel der Historische gereformeerde kerk dezer landen" en verklaren van harte bereid te zijn alles aan te wenden, om bedoelde ineensmelting te bevorderen.

Dat dit een leiding des Heiligen Geestes is, meenden wij reeds lang in u te mogen opmerken, hetgeen ons reeds verheugde en ook nu God den Vader danken wij, dat Hij in zijne oneindige barmhartigheid de bereidvaardigheid in uwe harten verwekt heeft, om u onder het juk van Christus te stellen, zoodat wij ons dan ook geroepen achten, deze leiding te volgen om »plaatselijke breuke" plaatselijk te helpen heelen. Wij meenen daaruit te mogen constateeren, dat genoemde »geestelijke vereeniging" reeds aanwezig is om door »kerkelijke" gevolgd te kunnen worden en hoewel overijling zou kunnen schaden, zeggen ook wij, uit dit oogpunt beschouwd, dat wat ons nog scheidt aangelegenheden zijn van ondergeschikt belang."

Daarna volgt een belangstellende navrage omtrent bestaande bezwaren en dan gaat het schoone stuk aldus voort:

»Dat Ge ons de hand der broederlijke gemeenschap toereikt, is ons een oorzaak van vreugde, van ootmoed des harten voor God en wordt ook deze met niet mindere genegenheid aangevat; maar dat ge tot ons komt als de grootere schuldenaren, als de minste der broederen, mogen we niet toegeven, aangezien we onze afkeeringen bewust en onze zonden niet minder vele zijn. Voorzoover wij gehoorzaamheid aan 's Heeren wil hebben betoond, en ons opofferingen voor de waarheid getroost, was het door dezelfde hulpe Gods, waarbij wij onnutte dienstknechten blijven, ons op niets kunnen verheffen; maar veeleer een ander uitnemender hebben te achten dan onszelven. Wij zullen den dag zegenen, waarop wij als nageslacht der reformatie, als zonen van hetzelfde huis, onde éene kerkelijke gemeenschap, ook met al degenen die God vreezen, als onder één dak zullen samenwonen, om met elkander aan de uitbreiding van Gods koninkrijk te arbeiden en het goede voor Sion te zoeken.

Gelooft ons, Gijl deedt die bewegingen der liefde niet ontstaan op »opwaken"; maar hebt ze versterkt, meer geworteld en gegrond doen worden."

Ten slotte eindigt dit schrijven in den ootmoedigen en toch zoo hoopvollen toon, die u gevoelen doet, hoe men metterdaad reeds gehuwd is voor God en nog slechts met ongeduld wacht op de huwelijksvoltrekking:

»Onder vele afwijkingen en zonden onzes volks, neemt de liefdeloosheid een eerste plaats in, waarover wij ons het diepst hebben te verootmoedigen, als het meest in strijd met Gods woord. Terwijl integendeel hare beoefening als een eerste vrucht des Heiligen Geestes wordt aangemerkt, Gal. 5 : 22, en als het voornaamste kenmerk der discipelen van Christus Joh. 15 : 35. In niets meer zien wij de eere onzes Gods en de waarheid bevorderd en den stelligen eisch van een onafwijsbaar gebod des Heeren beantwoord, dan om bij saambelijden tot saamleven te komen. Welk een smaad zou dit wegnemen op den naam des Heeren, welk een invloed naar buiten kunnen hebben en afbreuk doen aan de macht des ongeloofs; hoe niet beantwoorden aan de belijdenis van de gemeenschap der heiligen en de bede van den goddelijken Hoogepriester grootendeels verhoord zijn.

Dit wekt ons op, Eerw. Broeders! schenkt ons vrijmoedigheid, om niettegenstaande onze onwaardigheid, met u onze smeekingen te doen samenvloeien voor den troon van den Drieëenigen verbonds-God, opdat eerlang alle scheidingen worden weggenomen tusschen alle oprechte belijders der jaloude, beproefde waarheid en het psalmlied met luider stemme worde aangeheven: Ziet, hoe goed, hoe lieflijk is het dat broeders ook samenwonen, de Heere gebiedt aldaar den zegen en het leven tot in der eeuwigheid."

En al weten we nu zeer wel, dat nog niet in alle streken onzes lands de stemming der gemoederen in dezen weg des vredes en der liefde geleid is, toch mag geconstateerd, dat die stemming in en buiten de pers gaandeweg gebeterd is, en vooral, dat zij, die nog tegen zijn, uitsluitend uit utiliteit en voorzichtigheid redeneeren, terwijl de voorstanders der hereeniging in milden, geestelijken toon spreken, en argumenteeren uit Gods Woord.

De heer Stevens heeft een verre van onbelangrijken arbeid verricht, door een Hollandsch gewaad te weven voor een Engelsch werkje, door Rev. William D. Smith, uitgegeven onder den titel: *Wat is Calvinisme?*

Zijne vertaling zag het licht bij Zalsman te Kampen, en is in vele opzichten uitstekend geslaagd.

Het boekje biedt u een prettig lezenden dialoog, die meestal zaakrijk, Schrittuurlijk en helder is; en biedt u onder die goede conditën een vrij omvangrijke bestrijding van Arminius' gedachtenwereld.

Daartoe echter bepaalt het boekske zich.

Van de sociale, wetenschappelijke en politieke beteekenis van het Calvinisme is hier geen spoor.

Het behandelt uitsluitend de geloofswaarheid.

En opdat niemand uit onze aanbeveling verkeerde gevolgtrekkingen afleide, voegen we er wel uitdrukkelijk bij, dat de heer Smith, naar wij vermoeden, een *Baptist* is, zoodat dan ook in het laatste hoofdstuk: *Toelating tot de kerk en belijdenis doen*, bij veel uitnemends toch een stelsel gepredikt wordt, dat Calvijn niet alleen niet bepleit heeft, maar principiëel zoo krachtig mogelijk bestreed.

Op dit punt kende de heer Smith blijkbaar Calvijn zelf niet.

KUYPER.

Uit de Pers.

Over *Spurgeons* daad spreekt ook *De Hervorming* Daar ook wij, naar aanleiding van de *Downgrade-articles* op Spurgeons besluit nader terug moeten komen, achten we het van belang, ook de moderne redactie van dit blad er over te hooren.

Eerst zóó voelt men het beteekenisvolle van dezen stap.

De *Hervorming* zegt er van:

»Lange jaren gold bij de Baptisten, gelijk door de traditie, het calvinistisch-gekleurd leerbegrip, zooals het in de Westminster-confessie uitdrukking gevonden heeft, als kenmerk van het ware Christendom. Spurgeon klaagde sints eenige jaren over de allen bekende daadzaak, dat de ketterij, en dat niet sluiksgewijs doch met vliegend vaandel, haar intocht deed in de veste. Leeken bij menigte hebben langzamerhand bij de *Baptisten* en de hun verwante *Congregationalisten* niet minder dan overal elders in Engeland, de zuivere leer laten glippen. Maar erger nog: ook velen onder de jonge predikers zijn, wat een Duitsche wachter op Sion onlangs noemde *Von der Universität angekränkelt*.

Spurgeons klacht werd eindelijk aanklacht en de beroemde man dreigde zijn kerkgenootschap met zijn aftreden, indien men de afvallige herders niet uitstiet."

En hoe bleek nu de gesteldheid dier geesten onder de *Baptisten?*

Zie het hier:

»Op de algemeene Synode (*Baptist Conference*) in 't begin van Oct. te Sheffield gehouden, kwam de zaak ter sprake. Behoudens allen eerbied voor den prediker nam niemand het voor zijne eischen op. Het bleek, dat de oude confessie hare betooverring verloren had.

Het feit van de toenemende ontrouw aan de belijdenis werd in het minst niet verbloemd, ook niet wat aangaat de predikanten, maar wel verwierp men Spurgeons qualificatie van dit feit als »afmetend gelooof" en »verarmelijking van Christelijk leven."

Hoort een der leden: »Wij roemen in Christus' kruis, maar wij verwerpen het juk van Calvijns theologie. Hij heeft ons lang genoeg gemeesterd. Gunnen wij hem eindelijk de ruste."

Of hoort den voorzitter van de vergadering der Congregationalisten, die zich Spurgeons klacht evenzeer hadden aangetrokken: »Wij hebben het dogma zien vallen, maar wij zijn er over heen; met vrijer, rijker en krachtiger geloot zijn wij uit de crisis voortgekomen. Wij verachten het theologisch systeem niet, maar wij achten het voor vooruitgang vatbaar en hebben het vernieuwd. Ik geef toe: in den overgangstijd was de prediking wel vaak te slap, te vaag, te waterig, maar *nij* zijn onder geworden en daarmee ook vanzelf ons geloovige wat knookiger. Wij stellen vertrouwen in onze jonge predikanten en dulden niet, dat onbillijke beschuldiging hen aan dat vertrouwen zou doen twijfelen."

En dan voegt de moderne redactie er harerzijds deze opmerkingen aan toe:

»Zal de beroemde prediker van *Metropolitan Tabernacle* geen kanzel meer betreden? Het is beswaarlijk te wachten van zijn geloofsijver en zijn redenaarsaandrift.

Intusschen wekt de scheuring zelve verschillende gedachten. Gaarne geven wij plaats aan een gevoel van meewarige sympathie met den man, die zich verlaten gevoelt, omdat bijkans de gansche schare om hem heen, *zijne* schare, de knie buigt voor Baal.

Maar is het hooghartig, verwaten, indien wij nog iets anders gevoelen? Hebben de woorden der sprekers, die wij aanhaalden, niet onze instemming? Getuigt niet hun taal van het protestantsche hart? Maar dan wenden wij ons ook wrevelig af van den man van vernuft en talent en vele gaven, die verkozen heeft als theoloog een achterblijver te zijn, en dra afzakt van zijne zoo al niet fijne dan toch frissche en oorspronkelijke moraalprediking tot de confessioneele jeremiade en akte van beschuldiging."

Men ziet, dat we wel gelijk hadden, toen we aan Spurgeons heengaan hooge beteekenis toekenden.

Ook hij is thans *doleerende*.

En mogen we éene profetie wagen dan is het deze: Dat juist uit dat *doleeren* van Spurgeon beter kracht voor de herleving van het Calvinisme zal rijpen, dan uit de prachtige predikatiën, die hij week aan week naar de pers zond.

KUYPER.

Officieele Berichten uit de Ned. Geref. Kerken.

De inzending van officieele berichten neemt derwijs toe, dat er nu reeds bijna 4 kolom was aangeboden. Deze voorraad is niet te bergen. Plaatsgebrek dwingt ons zelfs én Feuilleton, én Buitenland, én Kerkelijk Ambt XIII, én Zending ditmaal geheel weg te laten. Mogen we daarom beleefdelijk verzoeken, dat men zijn berichten zoo kort mogelijk stelle, en vooral de korte berichten omtrent beroepingen enz. niet weglate? RED.

De aangekondigde samenspreking van de Deputaten van het Synodaal Convent met eenige broeders uit de Christelijke Gereformeerde Kerk heeft op 17 en 18 Nov. jl. te Kampen plaats gehad. De zittingen werden door den heer Docent S. van Velzen als Voorzitter geopend, terwijl als secretaris fungeerden de HH. Dr. Bavinck en Dr. Van den Bergh. Ook de heer Ds. Bavinck, predikant te Kampen, nam aan deze samenspreking deel. De zittingen zijn gedurende twee achtereenvolgende dagen, telkens driemaal gehouden, des morgens, des middags en des avonds. Onder de gemeenschappelijke, door alle beleden overtuiging, dat inwoners in eenzelfde stad of dorp, die eenzelfde taal spreken, één in belijdenis zijn en eenzelfde kerkenordening erkennen, van Godswege gehouden zijn, om ook kerkelijk saam te leven, wierd uitsluitend de wederzijdsche verhouding besproken. Besprekingen, die tot genoegzame helderheid van inzicht in de wederzijdsche verhoudingen leidden, om nu reeds door de vijftien aanwezigen eene Commissie van zes personen te doen aanwijzen, die uitgenoodigd wierden, het resultaat der besprekingen kortelijk op zulk eene wijze te formuleeren, dat deze formuleering tevens dienst zou kunnen doen als agendum voor eene meer publieke vergadering, waartoe in den aanvang des volgenden jaars het initiatief zal worden genomen. Overmits echter de deputaten hierop niet gelast zijn, kunnen ook zij hiertoe niets anders dan als particuliere personen medewerken. In deze Commissie wierden benoemd de HH. Dr. Bavinck, Dr. v. d. Bergh, Dr. Kuyper, Doc. Noordtzij, Dr. Rutgers en Doc. Van Velzen.

Namens de saamgekomenen,
DR. BAVINCK.
DR. V. D. BERGH.
Secretarissen.

Kampen, 19 November 1887.

Ook in de kerk van Amstelveen kwam de Reformatie tot stand Lang was er geaarzeld, daar nog steeds de hoop werd gekoesterd, dat de kerkeraad het initiatief zou nemen om de eere des Heeren in zijne kerk te handhaven tegenover opgelegde en Christus naar de kroon stekende besturen. Doch de predikant en de meerderheid der kerkenadsleden deinsde al meer en meer. Sommigen dezer laatsten legden hun ambt neder, maar de overblijvenden werden tegenover de standhoudende minderheid instrumenten der hierarchie om elke gedachte zelfs aan losmaking van zondige banden reeds te tuchtigen met bullen van afzetting en uitwerping. Toen werd langer aarzelen ongeoorloofd. De overgebleven ambtsdragers riepen de geloovigen samen, die den kerkeraad aanvulden. De nieuwe leden werden op 13 dezer bevestigd door den consulent Ds. B. van Schelven van Amsterdam, waarna de kerkeraad overging tot afsnijding van de synodale hiërarchie voor de kerk van Amstelveen. Als adres voor de stukken, voor den kerkeraad bestemd wordt opgegeven de scriba van dien raad Br. A. van Leeuwen, Frederiksstraat bij den Overtoom (Nieuwer-Amstel).

B. VAN SCHELVEN.

Aan de Kerkeraden der Nederduitsche Gereformeerde Kerken (doleerende).

Op het Synodaal Convent werd de vraag gesteld, of de voorlezing van eene predicatie niet zoo zij in te richten, dat eenige deputaten in last krijgen de vacante kerken te voorzien van eene goede volgreeks degelijke en wèl gefundeerde predicatiën?

Zij werd aldus beantwoord: Kan ook deze hulpverstrekking (nl. door oefenaars) vooralsnog slechts onvoldoende zijn, dan wordt de toevlucht genomen tot het lezen eener predicatie. Om voor degelijke predicatiën te zorgen, wijze het Convent een drietal deputaten aan, die eene geregelde volgreeks verschaffen.

Als die deputaten werden aangewezen de B.B. Ds. B. van Schelven, Ds. N. A. de Gaay Fortman en W. Kühler Wz.

Ter volvoering van hun mandaat wenden ondergeteekenden zich tot alle Nederduitsche Gereformeerde kerkeraden, ook der op dezen oogenblik niet vacante kerken, daar het hier geldt een gemeenschappelijk belang, dat om beurten door alle kerken vroeger of later zal worden gevoeld.

Aan predicatiën ontbreekt het door Gods genade niet van gezalfde mannen, die de onveranderlijke waarheid Gods op uitstekende wijze voor het oor van Gods volk hebben vertolkt.

Dáárvoor ware ons nader overleg met de kerken niet noodig.

Maar of het voornemen zal kunnen worden volvoerd, hangt voor een zeer groot deel, zoo niet bijna geheel, af daarvan, of de behoefte aan zulke volgreeks van predicatiën dringend gevoeld wordt.

Alleen in dat laatste geval zal er drang zijn om ook geldelijk saam te werken tot uitvoering van zulk een plan.

Dit plan zou dan zijn om aan elken kerkeraad elke week te bezorgen twee predicatiën, éene over eene zoogenaamde vrije stof en éene over de aan de orde zijnde Catechismus-afdeeling.

Het bedrag der kosten is nu nog moeielijk te bepalen; eerst wanneer het getal deelnemenden bekend is, kan met voldoenden grond eene berekening gemaakt; hoe grooter het getal is, hoe kleiner de som wordt, door elke kerk bij te dragen.

Vandaar, dat wij met de vraag ons wenden tot alle kerkeraden van Nederduitsche Gereformeerde kerken: Meldt ons of de behoefte aan zulke volgreeks van predicatiën door u wordt erkend en of gij bereid zijt in de gemeenschappelijke kosten voor uw deel bij te dragen.

Ten einde alle teleurstelling te voorkomen, nemen wij ons voor om, eer wij tot uitvoering overgaan, mededeeling te doen van het juiste cijfer van wat door elke kerk zal moeten worden opgebracht voor dit doel.

Gaarne ontvangen wij uw antwoord zoo spoedig mogelijk, liefst binnen de veertien dagen, volgende op de dagteekening dezer circulaire.

De Deputaten van het Synodaal Convent:
B. VAN SCHELVEN.
N. A. DE GAAY FORTMAN.
W. KÜHLER WZN.

Amsterdam, 19 Nov. 1887.

Als aanvulling van de door den kerkeraad van Amstelveen gezonden circulaire wordt aan de kerken in de classis van Amsterdam nog meegedeeld dat het adres van den ouderling, Br. A. van Leeuwen is: Frederiksstraat 1 bij den Overtoom.

B. VAN SCHELVEN.
Consulent.

Sprang, den 23 Nov. 1887.

Aan den synodalen Kerkeraad der Ned. Herv. Gem. te Sprang.

In antwoord op Uwe missive van 17 dezer hebben de ondergeteekenden de eer U het volgende te antwoorden:

1. Dat hun niets bekend is van het ontstaan eener nieuwe gemeenschap in onze kerk van Sprang.

2. Dat wel in deze kerk de belijders der waarheid zich gedrongen hebben gevoeld op te komen tegen den smaad, op den heiligen naam van Koning Jezus geworpen; en dat zij in de plaats van den, na herhaalde waarschuwing, nog steeds ontrouwen kerkeraad, een anderen hebben gekozen en de ondergeteekenden het voorrecht genoten, daartoe benoemd te zijn.

3. Dat deze kerkeraad voor de geheele kerk van Sprang het synodale juk heeft afgeworpen.

4. Dat bij den Heere smeekt de oogen der dwalende broederen te openen, opdat ook gij het zondige en voor de gemeente verderfelijke van uw heulen met de vijanden van Koning Jezus moogt leeren inzien en in de mogendheid des Heeren Uwe zondige wegen verlaten.

De kerkeraad der Ned. Gereformeerde kerk (doleerende)
(*w. g.*) A. VOS AZ.
» » K. VERHOEFF.
» » G. KUIJPERS.
» » J. W. DE ROON.

P.S. Bovenstaand is als antwoord aan den synodalen kerkeraad van Sprang gegeven.

De classicale vergadering der classis Harderwijk werd op Woensdag 2 Nov. te Nijkerk gehouden. Voorzitter Ds. W. van den Bergh, scriba ouderling G. van Aller van Nijkerk. Het onderzoek naar den staat der verschillende kerken werd ingesteld. Het huisbezoek bij alle leden der gemeente, en de armenverzorging ook bij hen, die niet zich aanmelden, bijzonder de stille armen, liet in de meeste kerken nog te wenschen over. Opgemerkt werd, dat de leden der gemeente ook in oefening van tucht op elkander en persoonlijke barmhartigheid het ambt der geloovigen door de genade des Heeren hebben te oefenen, en de taak des kerkenads te verlichten.

Te Voorthuizen waren in antwoord op een herderlijken vermaanbrief aan hen, die den kerkeraad, niet erkenden, en in de openbare school Zondags samen kwamen, eenige bedenkingen door een hunner ingebracht. Dit had geleid tot een tweetal samenkomsten tusschen eene commissie uit den kerkeraad, en het bedoelde lid der gemeente; een negental punten waren behandeld, en een verslag dezer samenkomsten was opgemaakt. Het beroep, door den kerkeraad te Nunspeet op Br. de Gooijer uitgebracht, werd goedgekeurd; betreffende het examen volgens art. 8. zouden o. a. inlichtingen bij de Deputati Synodi ingewonnen worden. De verdere behandeling dezer zaak werd aan de kerkeraden van Voorthuizen en Kootwijk opgedragen, terwijl de kerkeraden van Nijkerk en Barneveld de noodige stappen zouden doen op een verzoek tot aanstelling van een persoon te Putten als oefenaar in de classis.

De vacatuurdienst werd geregeld, en door den penningmeester der cassicale kas, den heer W. de Vroom te Harderwijk, werd rekening en verantwoording gedaan. Op zijn verzoek werd besloten in *De Herant* mede te deelen, wat uit verschillende kerken was ingekomen. Onder dankzegging werd hieraan voldaan. Ontvangen was: uit Sneek *f* 10, Zuidland *f* 8, Velp *f* 28.87, Steenwijk *f* 11.18, Harderwijk *f* 13 65½, Gouda *f* 25, Zwolle *f* 15, Voorthuizen *f* 17.04, Maassluis *f* 29, Meppel *f* 18.80, Bussum *f* 8.21, Aalten *f* 22.02, op de classicale vergadering nog *f* 14 uit Oudewater en *f* 17.30 uit Waarder ingekomen.

Intusschen was omtrent één uur de korte predikatie, in art 41 der kerkenorde voorgeschreven, door Ds. Houtzagers gehouden, waarna aan de afgevaardigden der kerken gelegenheid gegeven werd, hun oordeel daarover uit te spreken.

In de vergadering der classis, daarna gehouden, toegankelijk ook voor gemeenteleden, werden door de kerkeraadsleden behandeld: 1. Op welke wijze te oordeelen over de aanstelling der godsdienstonderwijzers? 2. Hoe te handelen bij de verkiezing van kerkeraadsleden? 3. Wanneer en hoe getuigen aan de ouders bij den Heil. doop te vragen?

De toestand van enkele kerken, nog niet door een kerkeraad der classis vertegenwoordigd, werd besproken. Eenige agenten hadden schriftelijk of mondeling bericht medegedeeld en voor de aanstaande classicale conferentiën werd Elburg opnieuw aangewezen.

's Avonds trad Br. De Gooijer uit Veenendaal voor de aanwezige afgevaardigden der classis en de gemeente van Nijkerk op.

W. VAN DEN BERGH, *Praeses.*
G. VAN ALLER, *Scriba.*

GOUDA, 17 Nov. Heden werd alhier de vergadering gehouden van de gecombineerde classes Leiden, Den Haag en Gouda. Vertegenwoordigd waren de kerken van Oudewater, Aarlanderveen, Leiderdorp, Oude- en Nieuwe-Wetering, Den Haag, Reeuwijk, Leimuiden, Delft, Zevenhoven, Bodegraven, Zwammerdam, Loosduinen, Waarder, Nieuwveen, Haastrecht, Oudshoorn, Gouda en Ter Aar. Van Rijnsaterwoude waren de afgevaardigden verhinderd te komen.

Door Ds. Winckel werd de vergadering na het zingen van Ps. 105 : 1 geopend met gebed en het lezen van Psalm 79.

Nadat de notulen van de vorige vergadering waren voorgelezen en goedgekeurd, werden gekozen tot praeses Ds. Reuijl, tot assessor Br. W. van Geest en tot scriba Ds. Vlug.

Opnieuw werd voor drie maanden de bediening des Woords en der Sacramenten in de vacante kerken geregeld. Door Ds. Winckel werd namens de vijf deputaten, die op de vorige vergadering waren aangewezen om een onderzoek in te stellen naar den toestand der gemeenten van wijlen Ds. Ledeboer en van andere Gereformeerde gemeenten in de classes, rapport uitgebracht omtrent den uitslag van dit onderzoek, voorzoover dit reeds had plaats gehad. Aan dezelfde deputaten werd opgedragen dit onderzoek en, voorzooveel noodig mocht zijn, de onderhandeling daaruit voortvloeiende voort te zetten.

Vervolgens werden door eenige kerkeraden een drietal broeders voorgedragen, om na onderzoek vanwege de classes als oefenaar in de classes te worden toegelaten. De broeders Van Schouwenburg, Vlug en Winckel worden gedeputeerd om dit onderzoek in te stellen. Naar aanleiding van een bij de vergadering ingekomen schrijven uit Leimuiden omtrent eene aldaar gehouden verkiezing van Diakenen werd besloten, dat deze kerk door de visitatoren zal worden bezocht, opdat zij nader van deze zaak mogen kennis nemen. Op voorstel van de kerk van Waarder werd besloten dat de dienaars er toe arbeiden zullen, dat niet de moeder, maar de vader het kind ten Doop presenteere; alsmede, dat in de derde vraag van het formulier voor den Doop onveranderd »waarvan hij vader of getuige is" zal gelezen worden. Op de vraag der kerk van Oudshoorn: »Hoe te handelen met broeders uit naburige, nog niet ontkomen kerken, die zich bij een doleerende kerk wenschen aan te sluiten?" werd geantwoord, dat zulke broeders wel tot het gebruik der Sacramenten kunnen worden toegelaten, maar lidmaten blijven van hun eigen plaatselijke kerk.

Naar aanleiding van eene, door de kerk van Zevenhoven op het agendum gebrachte vraag werd nog gehandeld over de gedragslijn, die de kerkeraad heeft te volgen ten opzichte van zulke leden, die weigeren den kerkeraad te erkennen. Daar over sommige punten nog al zeer lang was gediscussieerd, moest een groot deel van het agendum worden verschoven naar een volgende vergadering. Bepaald werd nog, dat de volgende vergadering zal worden saamgeroepen over drie maanden in Den Haag, en dat de oproeping zal uitgaan van de kerk te Zevenhoven. Daarna ging de scriba voor in gebed en hiermede werd de vergadering besloten.

G. VLUG,
Scriba.

Voor Kinderen.

VERHUIZEN.

Alle jaren te verhuizen is iets, dat vele lezers misschien heel prettig zouden vinden, maar waar denkelijk hun ouders veel tegen zouden hebben, onder anderen wijl »veel verhuizen veel bedstroo" kost, gelijk een oud spreekwoord zegt.

Toch zijn er schepselen genoeg, die geregeld of ook wel ongeregeld telkens verhuizen, zwerven en trekken. Nu, het kost hun dan ook geen geld, en tusschen hun nieuwe huis en het oude bestaat weinig onderscheid. Want die hier bedoeld worden zijn geen menschen maar dieren, viervoetige dieren, visschen en vogels.

Men kan de dieren, wat hun blijven of trekken aangaat, in drie soorten deelen. Vele zijn »hokvast"; zij blijven waar zij zijn, ten minste als men hen niet verdrijft, en brengen er hun leven door. De huisdieren komen natuurlijk onder dezulken 't eerst.

Dan volgen de zwervers, die soms een heel eind van hun woonplaats afdwalen, gelijk sommige vogels.

En eindelijk zijn er dieren, die geregeld op zekere tijden van 't jaar, of wel zoo nu en dan groote reizen doen, en dikwijls heel ver trekken. Gewoonlijk brengen zij dan op die verwijderde plaats een tijd door, en keeren terug; maar soms blijven ze ook voorgoed weg. Zulke tochten noemt men verhuizingen en we denken daarbij dadelijk aan de trekvogels.

Het spreekt vanzelf, dat dieren, die zich langzaam of moeilijk bewegen, ook nooit ver trekken. Vandaar dat een oester en een slak van de leer zijn. »Oost, West, thuis best", of althans 't niet ver brengen. Ook de kruipende dieren reizen niet druk, en zelfs de viervoetige doen het niet veel. Niet alleen vette varkens en plompe neushoornbeesten, maar ook vlugge paarden en herten laten het reizen aan de liefhebbers over. Alleen houden sommige van de ruimte om rond te springen.

Toch zijn er ook wel viervoetige dieren, die reizen. In het Noorden van Europa b. v. vindt men een veldmuis of rat, die *lemming* wordt genoemd. Deze dieren wonen in groote menigte bijeen, schoon elk zijn eigen hol of huis heeft, in de bergen van Lapland en Zweden Van tijd tot tijd, maar op zijn hoogst om de tien jaar, begint het hun daar echter te vervelen en gaat heel het lemmingenvolk op reis, en wel naar de zeekust en de Bothnische golf. Hoe die dieren nu weten, dat het tijd van reizen is, wat hen er toe drijft, heeft de knapste geleerde totnogtoe toe niet weten te zeggen. Alleen heeft men opgemerkt, dat na zulk een reis steeds een strenge winter volgt. Misschien kunnen de lemmingen iets van de naderende kou voelen. Althans in 1742, toen de winter in Lapland bijzonder streng en in Zweden veel zachter was, verhuisden zij van het eerste land naar het tweede.

Gij begrijpt dus wel, dat het den bewoners van die landen juist geen vreugd is als de veldmuizen gaan reizen. Doch er is nog meer waarom 't ver van aangenaam is. Want deze dieren schijnen te denken: »Beter barsten dan buigen." Zij trekken op in lange rijen. Niets houdt hen tegen: geen rivier, geen hoogte, geen huis of hof. Altijd gaan ze maar in rechte lijn voort Alleen rusten ze nu en dan een dag. En wee de plaats waar zij doortrekken! Alles wat groeit op het veld wordt afgegeten, en achter hen is het land zoo kaal, als had men he gewas afgebrand.

Gelukkig verhuizen of trekken de veldmuizen, als ik zei, maar zelden en nog gelukkiger is, dat de andere viervoetige dieren hun voorbeeld niet volgen. Want wat zou men in Indië moeten beginnen als de olifanten eens zoo deden En als de Nederlandsche honden

't eens in den kop kregen, zou de hondenplaag nog vrij wat erger worden dan zij thans te Amsterdam is.

't Verhuizen komt het meest voor bij de vogels en de visschen. Die vermoeien er zich ook 't minst bij, en daardoor is het begrijpelijk. De vogels, die, wijl zij holle beenderen hebben en er geheel op gebouwd zijn, zoo gemakkelijk de lucht doorklieven, geven om een verren tocht niet veel. De visschen die, gelijk de vogels hun vlerken, tot hun dienst staart en vinnen hebben, bewegen zich in het vloeibare water dat hen draagt, ja dikwijls voortstuwt. Geen wonder dus, dat en visschen en vogels vaak reizen. Denkt maar aan de zalmen, de haringen, de ooievaars en de ganzen.

(Wordt vervolgd).

Groeten en wat zij ons leeren.

De *Nederlander* zegt: »Hoe *vaart* gij?"

Hieruit zien we, dat ons volk een zeevarend volk is, dat op het water thuis hoort.

De *Engelschman*, die van den handel leeft, vraagt: »Hoe doet gij?"

De *Duitscher*, die de geheele wereld doorwandelt, zegt: »Hoe gaat het?"

De *Rus*, gewoon te heerschen, wenscht zijn vriend onderwerping toe en groet aldus: »Wees tevreden."

De *Spanjaard*, die niet bijster vlug is, groet alzoo: »Moogt gij lang leven!"

De *Chinees* houdt van lekker eten en drinken en vraagt bij het groeten: »Hebt ge goed gegeten; is uw maag in orde?"

De *Egyptenaar*, blootgesteld aan den verschroeienden woestijnwind, zegt bij zijn groet: »Zweet gij goed?"

De *Pers*, bij wien een zonneschermhet teeken is van het hoogste gezag, wenscht bij zijn groet: »Dat uw schaduw nooit inkrimpe."

De oude *Hebreën* en ook de meeste heidenvolken, die afkeerig zijn van den oorlog, zeggen: »Vrede."

De *Romeinen*, die steeds roemden op hun macht, zeiden gewoonlijk: »Wees sterk."

De *Grieken* eindelijk, die slechts levensvreugd zochten, riepen: »Verheug u."

AAN VRAGERS.

Dat onze vriend O. dezer dagen onder een Franschen brief heeft zien staan »7 IXbre" is niet wijl de schrijver in de war was, en de elfde maand (November) voor de *negende* aanzag; maar de zaak zit aldus:

September wil letterlijk zeggen: de zevende; *October* de achtste; *November* de negende; *December* de tiende (maand). Want in heel ouden tijd begon 't jaar met *Maart*.

Nu hebben de Franschen de gewoonte om kortheidshalve soms voor die 4 maanden te schrijven VIIbre, VIIIbre, IXbre, Xbre. — Dit is nu naar de *beteekenis* wel verkeerd, maar dat zijn de gewone namen ook.

HOOGENBIRK.

Ingezonden Stukken.

(Buiten verantwoordelijkheid van de Redactie.)

Mijnheer de Redacteur!

In het laatste nummer van uw blad komt een schrijven voor aan leden der kerk te Hilversum, die schriftelijk op hare hervorming hadden aangedrongen. In dat schrijven, door Ds. Dijkstra onderteekend, zegt deze ook dit: Onder een valsche leus van het ambt der geloovigen, *nergens in de Schrift genoemd*. Op de door mij gecursiveerde woorden moet, dunkt mij, de aandacht, ook van Ds. Dijkstra zelf, worden gevestigd en het is daartoe, dat ik u bescheidenlijk eenige plaatsruimte verzoek.

Een van beide toch heeft Ds Dijkstra er mede bedoeld, òf dat deze *woorden* niet uit de Schrift zijn overgeschreven, wijl ze in haar niet gelezen worden, òf dat *de zaak*, er door bedoeld, in die Schrift *niet* geleerd wordt. In het eerste geval is het een zeggen, dat een predikant waarlijk niet tot eer verstrekt, wijl het een gering denkbeeld geeft van zijn ontwikkeling. Immers, de Kerke Gods zou dan niets anders hebben te doen, dan *naspreken of nazchrijven wat in den Bijbel staat*, waardoor hij ophoudt een *levend* woord, d. i. *een altijd vloeiende bron van kennisse* te zijn, en alle studie van hem vervalt. In het tweede geval daarentegen zou onze Geloofsbelijdenis in deze woorden iets leeren, dat *niet* in Gods Woord gegrond is, d. i. *er mede strijdt*. Maar zoo Ds. Dijkstra dit bedoeld heeft, dient hij dit natuurlijk te bewijzen, en zou artikel 28 herziening behoeven, zoo dit bewijs geleverd wierd. Of »het ambt der geloovigen" in dit artikel heel anders bedoeld is, kan alleen de kenner der geschriften van de opstellers en vaststellers onzer Formulieren van Eenigheid, benevens van de geschiedenis onzer kerken, beoordeelen. Alleen merk ik op, dat er op de woorden het ambt aller geloovigen volgt: *achtervolgende het Woords Gods, zich af te scheiden van degenen, die niet van de kerk zijn, en zich te voegen tot deze vergadering*" enz. Nu behooren ontwijfelbaar de verwerpers van den Christus der Schriften *niet* tot de kerk en vertoont evenzeer de synodale hiërarchie de hoofdkenmerken der *valsche* kerk. Volgens dit artikel moeten dus ook de irenische belijders van den Christus der Schriften zich van deze allen afscheiden. Willen ze liever in het synodaal verband blijven en naar de Schrift doen, ons wel, mits ze dan *in alles naar* en niet *ten deele in strijd met haar* doen. Dan zullen ze zelf ervaren, dat dit door de synode *nooit* wordt geduld.

U dankzeggende voor de plaatsing dezer regelen, teeken ik mij

Met achting,

Uw dienstw. Dienaar,

G. MILO.

Hooggeachte Redactie!

»Ik heb vier zoons", zeide mij onlangs een vriend, toen wij spraken over het voorrecht, dat de Heere ons een hoogeschool met den Bijbel geschonken had en nu doende was om ons onder de ongoddelijke macht der synodale hiërarchie uit te brengen. »Maar ach, mijne kinderen hebben geen lust in den weg des Heeren", zoo zeide mijn vriend verder, »en dat ik zelf, hoewel onwetende, de oorzaak ben van hun ongeloof, hoe smartelijk doet dat mijn ziele aan. Ik was niet bekend," zoo ging hij voort, »met de ongerechtigheden aan onze hoogescholen en had mij naar den wensch des harten ten doel gesteld onze jongens predikanten te laten worden, maar zij hebben aan gymnasium en hoogeschool den Christus leeren verachten en hebben schipbreuk geleden aan hun geloof, al mijne zonen! Och, als ik er aan denk, dan kan ik niet leven en zoude ik wenschen, dat de Heere ze in hun kindsheid had weggenomen! Och, dat alle Christenouders toch het gevaar zagen, dat er aan verbonden is, om de kinderen naar onze staatsuniversiteiten te zenden, want het zijn moordkuilen voor het geloof onzer kinderen. Wat een gemak, dat de Vrije Universiteit daar is, opdat wij ze niet langer aan het ongeloof behoeven prijs te geven. Een vriend van mij had één zoon, een hulpbehoevende en zeer oppassende! Hij zou studeeren; om hem niet in de verleiding te brengen, begaf hij zich naar de academiestad ter woon. De vrienden, die de jongeling maakte reeds aan 't gymnasium, vervreemdden hem van den eenvoudigen vader, die dit met een weemoedig hart aanzag. Hij werd student, hij wilde niet langer bij vader inwonen, hij moest op kamers zooals anderen en... het duurde niet lang of de jongeling werd medegesleept in een maalstroom van ongerechtigheid; en een ziekte, daaruit voortkomende, maakte weldra een eind aan het veelbelovend leven; en de vader staart op het lijk van zijn eenig kind."

Ik ging niet verder met mijn vriend op dit gesprek in, want toen hij mij dit verhaald had zag ik, hoe zijn hart te zeer was geroerd en weedom zijne ziel vervulde. Gelukkig, dat hij den God der krachten als zijn God kende. Dit alleen nog, dat hij later ontdekt had, dat een z. g. geloovig ethisch predikant de eerste zaden van ongeloof in de Heilige Schriften in het hart gestrooid had, doordat een der kinderen hem later kenbaaar gemaakt had, dat die reeds op de catechisatie geleerd had, dat er boeken in den Bijbel waren, die er niet in hoorden of niet van Goddelijken oorsprong waren.

»Friesland heeft eene roeping! Opstaan met God tegen de Synode. Gij, Friezen, knielt voor God alleen. Dit is logen! Gij ligt geknield voor de Synode met den strop om den hals. Zal dat zoo blijven? Ik verwacht van u betere dingen." Deze woorden sprak in December j.l. volgens de *Utr. Kerkbode* Dr. Hoedemaker te Sneek op eene vergadering. En waarlijk, als men weet, dat die Synode, die men nog aanbidt, de leeraars voor haar genootschapskerk uitsluitend aan die Staatsuniversiteiten wil opgeleid zien, dan mogen wij Dr. Hoedemaker dat wel naroepen: »Met God tegen zoo'n Synode!" al had zij deze goddeloosheid alleen op haar geweten.

Maar ach, wat bloedt ons hardt! Dr. Hoedemaker gaat die Synode in Friesland dienen! Een Ds. Dijkstra te Hilversum haar nu verdedigen! Ds. Schouten te Utrecht, nog niet lang geleden voorstander van de V. U., stelt nu voor in Utrechts Herv. Kerk Gem. te collecteeren om jongelingen, die predikanten moeten worden, aan de Staatsuniversiteiten te laten studeeren! En waar zullen we eindigen, om de afvallige broeders aan te wijzen, die voor den Mammon, dien zij eerst zoo moedig weerstonden, zich nu buigen? Die staat, zie toe dat hij niet valle!

Met hoogachting,

Uw dienstw. Dienaar,

X.

Venendaal, 15 Nov. 1887.

Mijnheer de Redacteur!

Gisteren kwam mij een oud boeksken ter hand, waarin een Godvreezend man, H. van der Biezen genaamd, die vroeger in deze gemeente woonde, vóór 70 jaren eenige gedichten ternederschreef. Een dezer gedichten heet: *Treurzang* over het diep verval der kerke Gods in onze dagen, gevolgd door eene *Toespraak* en een *Gebed*, mede in dichtmaat. Een en ander kwam mij zóó belangrijk voor, met het oog op den strijd onzer dagen, dat ik het Gebed van dien *Wachter op Sions muren* heb uitgeschreven en u ter plaatsing in *De Heraut* toezend. Moge de lezing er van aan menig hart geheiligd worden en deze Godsgetuige alzoo nog onder ons spreken, nadat hij gestorven is.

Met zegenbede over uwen arbeid, noem ik mij, hoogachtend,

Uw dienaar in f. C.

L. VAN WIJNGAARDEN.

GEBED.

Ach Heer! ach hoor, verhoor toch ons gebed,
De bange zucht van uwe lievelingen;
Laat ons geroep tot in den hemel dringen,
Ach, wierd uw volk, uw zaak door U gered.

Sta op ter hulp, verlos, toon uw gezag.
Ach! zijt Gij niet op uwen troon gezeten?
Zoudt Gij uw volk, uw erve hier vergeten,
Geen acht meer slaan op tranen en geklag?

Ziet Gij dan niet met een ontfermend oog
Op uwe Kerk in haren druk terneder?
Keer dan tot ons in uwe gunste weder,
Ach, dat mijn klacht uw liefdehart bewoog!

Och, kan het zijn en met uw raad bestaan,
Laat dan een pijl van uw genade treffen,
In 's vijands hart, en laat hem recht beseffen,
Wat smaad en hoon hij U heeft aangedaan.

Buig hun gemoed met eenen liefdedwang,
Wil door uw Geest hen aan uw dienst verbinden.
Dan zal uw volk de rijkste stoffe vinden,
Uw naam en roem te prijzen met gezang.

Beteugel Gij de boosheid in haar woên,
Wil door uw macht haar perk en palen stellen,
Wat zich niet buigt nu eens ternedervellen,
En tot uw roem geduchte daden doen.

Hebt Gij vanouds niet onder ons gewoond?
Zijt Gij het niet, die van de vroegste jaren
Zoo menigmaal uit nooden en gevaren
Ons hebt gered en uwe gunst betoond?

Geef aan uw volk, dat zich in dezen tijd
Ontrouw gedraagt, toch uwen Geest van boven;
Laat toch niet toe, dat men haar kroon ontroove,
Verleen haar moed en krachten tot den strijd.

Gordt Gij hen aan, dan is de zwakste een held,
Doet Gij dat niet, dan zijn zij allen blooden.
Die trouwloos straks uit 't strijdperk zijn gevloden,
Door 't minst gerucht ontmoedigd en ontsteld.

Wees ook met hen, die voor uw dienst en leer,
Uw volk en zaak zich in de bresse stellen,
Die dag aan dag hun zielen bitter kwellen
En in uw kracht steeds ijveren voor uw eer.

Treed hen op zij, schraag hen door uwe kracht,
Laat toch uw Geest hen in de waarheid leiden,
In kruis en druk hen troosten en verblijden;
Door uwe gunst wordt alle leed verzacht.

Zet bovenal het zegel op hun werk,
Doe door hun dienst nog veler oogen open,
Beschaam hen niet, die op uw bijstand hopen,
Stel hen tot heil en zegen voor uw kerk.

Ach! stort uw Geest in ruimer maat toch uit,
Laat die het hart van groot en klein bekeeren,
Doe Neêrlands volk U naar uw wil vereeren.
Dan wordt gewis de leugenleer gestuit.

Grootmachtig Heer! o, Onverwinbaar Held!
Maak door uw Geest ook dit mijn werk voorspoedig,
Schenk mij uw gunst, dan sta ik eens vrijmoedig
Voor uwen troon, als Gij het vonnis velt.

Amen.

Gereformeerde Gezindheid.

Doleerende Kerken.

BEDANKT: Haarlem, W. van den Bergh te Voorthuizen. — Zeist, K. Kleijnendorst te Scheveningen.

Christelijke Gereformeerde Kerk.

BEROEPEN: Landsmeer, W. de Jonge te Hijum en Finkum.

AANGENOMEN: Aalden, M. Rooseboom, cand.

Synodale Genootschapskerk.

BEROEPEN: Workum en Hijkersmilde, J. Bolkestein te Ter Aar. — Stad aan 't Haringvliet, D. Bax, cand. te Doornspijk. — Sint-Jansland (cl. Zierikzee), J. C. G. Gobius du Sart, cand. hij het prov. kerkbestuur van Noord-Holland te Utrecht (*niet* te Nijkerk) tijdelijk te Nieuw- en St.-Joosland. — Noordwijkerhout, J. H. Hillebrands, cand. te Leiden. — Otterloo, F. Kijftenbelt te Hoevelaken. — Aagtekerke en Zevenhuizen, D. Bax, cand. te Doornspijk. — Koudum, J. Vonk te Oldebroek. — Assendelft, J. D. C. Koch Jr. te Marsum. — Zuilen (cl. Amersfoort), F. Kijftenbelt te Hoevelaken. — Nijehaske, J. Bolkestein te Ter Aar. — Kats (cl. Goes), H. J. Hulscher te Reeuwijk (cl. Gouda). — Oude- en Nieuwe-Wetering J. Willebrands, cand. te Leiden. — Haulerwijk, D. Bax, cand. te Doornspijk. — Oud-Beierland, P. Bongers te Ameide en Tienhoven. — Budel, J. H. W. Bisschop Boele, Utrecht. — Etten (N.-Br.), H. Damsté te Heemskerk. — Lier, J. W. Willebrands, cand. te Leiden. — Otterloo (Gde), F. Kijftenbelt te Hoevelaken. — Lopik, D. Bax, cand. te Doornspijk. — Ammerstol, J. W. H. Bisschop Boele, cand. te Leiden. — Rotterdam, F. E. Daubanton te Heemstede. — Bokmeer, Sambeek en Leusden (cl. Amersfoort), G. J. A. Jonker, cand. te Heerde.

AANGENOMEN: Buitrze, J. van Dijk, cand. te Vlaardingen. — Roswinkel (Drente), P. Zuidema te Horsten. — Nijland (Fr.), Ph. J. Hoedemaker te Amsterdam.

BEDANKT: Zuilen (cl. Amersfoort), F. Kijftenbelt te Hoevelaken. — Ootmarsum, L. J. Blanson Henkemans te Bahr en Lathum (Geld.). — Vlissingen, A. van Veen te Terneuzen. — St.-Philipsland en 's Heer Abts- en Sinoutskerke, E. Loen te Grijpskerke. — Budel c. a., J. H. W. Bisschop Boele, cand. te Utrecht. — Warns c. a., J. G. Verhoeff te Bodegraven. — Zevenhuizen, D. Bax, cand. te Doornspijk. — Blokzijl, P. Meindersma te Diepenheim. — Wijckel (Fr.), W. R. Kalshoven te Ede. — Rekken (Geld.) A. E. L. W. Römer te Buurmalsen.

Advertentiën.

Voor de vele blijken van deelneming, betoond bij het overlijden mijner geliefde Echtgenoote, betuig ik met deze, ook namens mijne kinderen, mijnen dank.

CORN. RIEDIJK.

VL., 23 Nov. 1887.

BOEKVERKOOPING

den 7den Dec. 1887 en volgende dagen, door en ten huize van den Boekh. P. BEIJER te Groningen, van de belangrijke Bibliotheek van den Wel Eerw. Heer F. J. HESSE en anderen, bevattende onder anderen **Klinkenberg** Bijbelverklaring, **de Engelsche Godgeleerden** en **Hartinch** Bijbelsch Zakwoordenboek. Volgens Catalogus meer dan 4500 Nos. à 25 Cent.

UIT DE DIEPTE.

Afzonderlijke Nrs. dezer Leerredenen van den vorigen jaargang worden, zoolang de voorraad strekt, à 7½ **Cent** per Nr. tegen overmaking van het bedrag, *franco* verzonden door den Boekh. KLEMKERK, *Goes*. (561)

Vraagt:
GEILLUSTREERDE
GEREFORMEERDE
NIEUWJAARSBRIEFKAARTEN.
Uitgave van
T. SLAGTER, KOLLUM.

De Institutie van Calvijn,

uitgave ZALSMAN, wordt, zoolang de voorraad strekt, geleverd, gebonden in drie nette halflinnen banden, voor *f* **6.50**, door H. TEN HOOVE, Magazijn van Oude Theol. boeken, te Utrecht, Predikheerenstraat H 417.

PS. Oude boekwerken worden tegen hooge prijzen ingekocht. (562)

MAR. BREEBAART,
Damrak No. 23, Amsterdam.
SPECIALITEIT in
Amerikaansche Orgels,
voor gebruik in
Huis, School, Zaal en Kerk
Grootste voorraad en sorteering in Nederland. **Laagste doch vaste prijzen.** Plaatsing op proef.
Het meest verspreid en gevraagd zijn de Orgels van **SMITH en WORCESTER.**
Reeds over de 250 medailles ontvangen.
Vraag Catalogt.

SCHOTSCHE ZENDINGSKERK.

Zondagmorgen, 10 uur, H. VAN SELMS, Pred. te Leerdam.
Zondagavond, 6 uur, H. VAN SELMS, Bidstond voor Israël.
Woensdagavond, 8 uur, Vergadering met de Proselieten.
Vrijdagavond, 7 uur. Vergadering met de leden van het Kindergenootschap voor Israel.

CONFERENTIE

ter bevordering van de Reformatie der Kerken,

D. V. op WOENSDAG 30 NOVEMBER 1887,

te houden te GRONINGEN in het Concerthuis. Toegang vrij.

Te **tien** ure. **OPENING** door Ds. J. HULSEBOS, Pred. te Zuidwolde.

Daarna zal door Dr. C. C. SCHOT, Pred. te Hardenberg, een Referaat gehouden worden over: **»Het zondige van de Kerkelijke gemeenschap onder de organisatie, en de wijze waarop hiertegen gestreden moet worden."**

Te **twaalf** ure **PAUZE**.

Na heropening te **een** ure door Ds. J. TEVES, Pred. Wetsinge-Sauwert, zal Dr. L. H. WAGENAAR, Pred. te Heeg, de stelling inleiden en verdedigen: **»Bekeering van onderworpenheid aan de Hoogere Besturen is naar Schrift en Confessie roeping der Kerken"**, en Ds. K. FERNHOUT, Pred. te Zwartsluis, de stelling: **»Onderworpenheid aan de Synodale Besturen is in strijd met ambtsbelofte en doopsverplichting."**

Na het Referaat en de inleiding der stellingen zal gelegenheid gegeven worden tot debat voor hen, die de Drie Formulieren van Eenigheid erkennen als accoord van Kerkgemeenschap.

's Avonds te **acht** ure:

BIDSTOND,

onder leiding van Ds J. LANGHOUT, Pred. te Anjum.

De Kerkeraad der Nederd. Geref. Kerk (doleerende) te Groningen:
J. HULSEBOS, *Voorzitter.*
W. P. DIJKGRAAF, *Scriba.*

N. B. Te half vijf ure GEMEENSCHAPPELIJKE MAALTIJD tegen betaling van één gulden per persoon.

HILVERSUM.

Samenkomst met ambtsdragers en leden van Herv. Gemeenten,

die instemmen met de belijdenis der Geref. Kerken in Nederland,

op 1 DECEMBER c. k., te HILVERSUM, onder leiding van Ds. B. van SCHELVEN, van Amsterdam.

De Samenkomst wordt geopend 's morgens te 11 ure door den Voorzitter, in het Vergaderlokaal van den heer J. L. JASPERS, aan de **Torenlaan No. 3**.

BEHANDELD ZULLEN WORDEN DE VOLGENDE PUNTEN:

1. Het karakter der Synodale Organisatie van 1816.
2. De roeping van ambtsdragers en geloovigen in den strijd dezer dagen
3. Het karakter der huidige Reformatie.

Als sprekers worden verwacht de Predikanten Dr. G. VAN GOOR, van Bunschoten, H. W. VAN LOON, van Amsterdam, G. RINGNALDA, van Utrecht c. a.

Een **BIDSTOND** zal 's avonds te 7 ure worden gehouden in het Kerkgebouw der Hervormde Gemeente, waarin hoopt voor te gaan Ds. J. J. A. PLOOS VAN AMSTEL, Predikant van Reitzum c. a.

HET COMITÉ.

Magazijn van Pianino's en Orgels.

HOOFD-AGENTSCHAP der

AMERIKAANSCHE ESTEIJ-ORGELS,

VAN

G. A. GOLDSCHMEDING,

AMSTERDAM. WARMOESSTRAAT 141.

Speciale Inrichting voor alle Reparatiën. Abonnement voor Stemmen. Ruilen. Verhuren. CATALOGUS en PRIJSCOURANT gratis. Volledigste garantie.

OOST-INDIË.

Nederlanders, die dienstnemen bij het Indische lege ontvangen bij het aangaan van eene zes-jarige verbinteni

een handgeld van DRIEHONDERD GULDEN.

Aanbrengpremie TIEN GULDEN.

Nadere inlichtingen zijn gratis te bekomen bij het departement van Koloniën en bij alle Burgemeesters.

Vrije Universiteit.

Onze vaderen pleegden elkander, ook in den dienst der barmhartigheid, gaarne met spreuken te sterken, en daarmee den eisch en het beginsel der barmhartigheid, meer te objectiveeren. Ook in deze beschouwing mogen wij hunnen praktischen blik wel erkennen. Zeker door sprekende voorbeelden, door een gemoedelijken toon, door aanhoudend pleiten wordt de weldadigheid dikwijls meer geprikkeld en opgewekt. Voor 't voedend en versterkend element ligt ook hier, gelijk in andere geestelijke bewegingen, de nuchtere objectieve waarheid. Och! dat wij maar meer leerden om niet op bewegelijke indrukken af te gaan; doch alle bewegende oorzaak, ook een weldaad en barmhartigheid te vinden, niet in eenige formule als zoodanig; maar als de waarheid tot ons komt, ook in spreuk of gezegde; en bovenal gelijk ze persoonlijk tot ons komt in Hem, die de weg, de waarheid en het leven is.

Mag ik ook nu, gelijk ik vroeger al eens gedaan heb, u uit den schat van spreuken, die het beginsel en den eisch en den zegen der barmhartigheid ons voorstellen, enkele meedeelen? Schrijft ze in het »diarium" (het dagboek en het dagelijksch boek) van uw leven. En wisselt deze »parelen" maar gedurig in voor het zilver en goud van uwe offerhanden ten behoeve van ons Studiefonds.

Weet dat die weldaad, waarmee gij den behoeftige in zijne nooden voorkomt, meer dan anderen een zegen voor het leven in zich draagt.

— —

Alle lust tot weldoen haast zich om wel te doen; en het is een kenmerk van een bereidwillig hart altijd gereed te zijn om wel te doen.

— —

Terug willen is niet willen.

— —

Het is hetzelfde *wat* men geeft; maar *hoe?* dat maakt een onderscheid.

— —

De ouden noemden eene weldaad, met een onverschillig hart bewezen, »panem lapidosum" een brood vol griend en keisteentjes.

— —

Dit is de wederkeerige wet van weldoen tusschen twee, dat hij die geeft zijne weldaad aanstonds vergete, maar hij die ontvangt nimmer vergete.

— —

Het is een billijke oorzaak tot vreugde iemand blijde te zien, maar veelmeer, als wij hem zelf blij mochten maken.

— —

Door mijn klagen zal ik mij nimmer grooter weldaden waardig maken, maar wel toonen dat ik de ontvangen weldaden ook niet waardig was.

Dr. DE HARTOG.

In dank ontvangen:

Voor de Vereeniging:

Aan Contributiën: Door den heer G. E. Overweg te Aagtekerke *f* 15; door den heer J. H. Koppenol te Th. a/d. A. *f* 27; door den heer J. C. Proost te Klundert *f* 92.50; door den heer W. Wolzak Gzn. te Alkmaar *f* 123; door Ds. E. C. van Baerle te Wageningen *f* 41; van P. J. W. te Garijp *f* 5; door den heer Johs. Huisman Jz. te Zwartsluis *f* 17.50; door Mej. A. Medema te Losdorp *f* 17.50; door Ds. P. J. Hopman te Ouderkerk a/d. IJ. *f* 5; door Ds. H. Ynsonides te Onstwedde *f* 25; door Ds. J. H. M. G. Wolff te Gameren *f* 12.50; door den heer F. Drost te Lemmer *f* 111; door den heer A. Pijl Jzn. te Alblasserdam *f* 117; door het Locaal Comité te Schiedam *f* 228.50; van Mej. H. G. H. S. te A. *f* 5; door den heer A. W. de Leeuw Jzn. te Schoonrewoerd 1ste storting *f* 100; van Ds. J. Wieten te Aalsmeer *f* 25. Aan Collecten: door Mej. A Medema te Losdorp *f* 11; gecollecteerd gedurende de godsdienstoefening 13 Nov. der Ned. Ger. Kerk te 's-Gravenhage *f* 123.27, nagekomen giften op 16 en 20 Nov. *f* 1.50 en *f* 1.50, samen *f* 126.27; door Ds. H. W. van Loon van de Ned. Ger. kerk te Weslbroek *f* 40; door Ds. W. Maan te Augustinusga *f* 14; door den Kerkeraad der Ned. Herv. gem. te Zevenbergen *f* 22.73; door Ds. J. J. Westerbeek van Eerten te Mijdrecht *f* 33.70; door Ds. P. J. W. Klaarhamer te Middelburg, uit Vrouwepolder *f* 7.32[1]; aan schenkingen: door mej. A. Medema *f* 2; door den heer B. J. Gebhard te Maartensdijk, van een vriendenkring *f* 15; door den heer W. Kuhler Wz. van Anonymus te X. *f* 50; door den Kerkeraad der Ned. Ger. gem. te Ouderkerk a/d. A. gecollecteerd 20 Nov. *f* 10; door den heer D. van Pelt te Zwijndrecht, van P. B. *f* 1; door den heer W. Wolzak Gzn. van K. S. R. te W. *f* 10; door het Loc.-Comité te Schiedam, van H. *f* 5.

Voor het Hospitium:

Van eenige zusters uit Harlingen 6 lakens.

Voor het Studiefonds:

Bij Prof. Dr. A. H. de Hartog ingekomen: door den heer A. Pijl te Alblasserdam, van den heer P. te N. L. *f* 5; van N. N. *f* 1.75; A. M. te A. *f* 1; door F. H. R. te C. collecte op eene vergadering van vrienden en vriendinnen *f* 6.61; N. N. te Br. op L. *f* 2.50.

Voor de Bibliotheek:

Van A. M. te R. een ex. »Westerhovius".

S. J. SEEFAT, *Penningmeester.*

Lijnbaansgracht 248.

GEDRUKT TER KON. NEDERL. STOOMDRUKKERIJ WARMOESSTRAAT 166, AMSTERDAM.